

3

Inakusatibo datibodunak II: predikatu psikologikoak

Aurreko kapituluaren hasieran esan dugun bezala, predikatu psikologikoek talde beregaina eta berezia osatzen dute argumentu egituraren eta alternantzien aldetik; bai eta, gure oraingo aztergaia izan ez arren, sintaxiaren aldetik ere. Ikusiko dugunez, askotariko konfigurazioetan ager daitezke predikatuok, eta izenburuan ‘inakusatibo’ labela duen atalean sartzeko arrazoa estatistikoa da, beraz, guri dagokigun aldetik eta bestelako azterketarik gabe, ez oso pisuzkoa: aditz gehiago agertzen dira konfigurazio inakusatibo datibodunetan, inergatibo datibodunetan edo iragankor datibodunetan baino. Bestalde, alderdi askotatik talde berezia denez, atal berezia eskaini diegu.

3.1. Datibo esperimenteratzaileak eta predikatu psikologikoak

Munduko hizkuntzetan zehar, sarri aurkitzen ditugu datiboak eta esperimenteratzaileak elkar loturik. Izan ere, hizkuntza batzuetan subjektuak diren esperimenteratzaileak datiboaz markatzen dira. Hala, islandieraren *quirky datives* edo nahiago bada, *datibo bitxiak* subjektu ezaugarri guztiak izaten dituzte, nahiz eta subjektuek ohikoa duten kasu morfologikoa eta komunztadura ez duten, eta Belletti & Rizik (1988) erakutsi dutenez, predikatu psikologikoetan honelako subjektu moduko datibo esperimenteratzaileak arruntak izaten dira.⁶⁵ Ez da hau

⁶⁵ Izatez, guk inoiz datibo osagarrietarako erabili dugun *datibo bitxi* deituraren sorrera islandieraren *zehir subjektuetan* aurkituko du irakurleak, alegia, nominatiboaz gabe, bestelako kasuez markatzen den subjektuetan —islandierarako, ikus Sigurdhsson (2004)—. Gaztelaniaz ere datibo subjektutzat hartzen diren esperimenteratzaile asko daude. Jo adibidez Cuervoren (1999) edo (2003) lanetara. Beste hizkuntza batzuetarako, ikus baita Moore & Perlmutter (2000), Aikhenvald, Dixon & Onishi (2001) edota Bhaskararao & Subbarao (arg.) (2004). Georgieraren datibo subjektuak ahaztu gabe (Harris 1981).

datibo hauen tasun sintaktikoez mintzatzeko lekua, baina morfologikoki, argi dago euskaraz ere datibo argumentu asko semantikoki esperimentatzaileak direla: *begitandu, bururatu, damutu, dolutu, garbatu, gustatu, interesatu, iruditu, laket (izan), otu*, edota *urrikitu* predikatuekin batera datozen datibo argumentu guztiak esaterako. Lehengo konfigurazioko aditzek ez bezala, predikatu psikologikoeak beharrezkoa izaten dute datibo argumentua, eta ondorioz, nagusiki inakusatibo datibodunen itxura izaten dute.

Predikatu psikologikoetan, sentipen eta sentsazioez gain, goian dagoe-neko esan dugun bezala, estimulua deitu izan den argumentua, badago beste argumentu bat horien guztien esperimentatzailea dena, eta theta-rol hau beharrezkoa izaten da konfigurazioan. Honelako esperimentatzaile argumentua duten aditzek, geroago 3.3 ikusiko dugunez, konfigurazio alternantziak erakusten dituzte, baina, oro har, predikatu psikologikoen konfigurazio gehienetan esperimentatzailea beharrezkoa izaten da, alde batera utzita zein den erakusten duen kasu morfologikoa.

Ikus dezagun, lehenengo eta behin, predikatu psikologikoen askotariko konfigurazioetarako erabiliko dugun terminologia. Liburu honen hasieratik egin dugun bezala, jakina, inakusatibo, inergatibo eta iragankor deiturez baliatuko gara oraindik ere, baina deitura horiei esperimentatzailearen eta estimuluaren aipamena gaineratuko diegu tarteka. Horretarako arrazoa predikatu psikologikoen askotariko itxura da. Ondoren dakartzagu konfigurazio nagusiak. Konfigurazio bakoitzarentzat proposatutako deituraz gain, esperimentatzaile (*esp.*) eta estimuluaren (*est.*) kasuak zehaztuko ditugu. *Datibo-esperimentatzailedun inakusatibo* deitura luzearen ordeaz, *dat/abs* erabiliko dugu tarteka. Konfigurazio nagusiak erakustearren, *damutu* aditza eta kasu batean, *damu izan* predikatua darabiltzagu. Hasierako hiru konfigurazioetatik, lehena eta hirugarrena dira nahikoa orokortuta daudenak; bigarrenaren erakusgarriak askozaz ere bakanagoak dira, baina izan dezaketen interes tipologikoarengatik dakartzagu harira. Hirurak dira konfigurazio inakusatiboak. Aldiz, euren ondoko biak iragankorrek dira.

3. taula

adibidea	deitura	esp.	est.
Mikeli damutu zaio hori egina	datibo-esperimentatzailedun inakusatiboa	dat	abs
Mikeli damutu zaio hori eginaz	datibo-esperimentatzailedun inakusatiboa	dat	post
Mikel damutu da hori eginaz	absolutibo-esperimentatzailedun inakusatiboa	abs	post
Mikelek damu du hori egina	ergatibo-esperimentatzailedun iragankorra	erg	abs
Mesprezioak ez du (Mikel) damutuko	absolutibo-esperimentatzailedun iragankorra	abs	erg

Predikatu psikologikoez izan ditzaketen konfigurazioen aniztasuna dela eta, notazio berezia erabiliko dugu lanean zehar eta bereziki atal honetan. Hala, *dat/abs* konfigurazioa bestelako konfigurazioetatik ezberdintzearen, gain-indize bat erabiliko dugu dena delako argumentua esperimendatzailerik dela adierazteko: *dat^{esp}/abs*, *abs^{esp}/post* etab.

3.2. Beharrezko datiboak predikatu psikologikoetan

Egia da datiboen unibertso lexikoari eskaintzen diogun lan honetan, nagusiki konfigurazio datibodunak aztertzea dugula xede, baina eztabaidan zehar ikusiko dugunez, horretarako beharrezkoa zaigu bestelakoak diren konfigurazioekin konparatzea, eta horrek konfigurazio guztiak, datibodunak zein datibogabeak, aipatu eta nola edo hala aztertzea garrantzitsua. Datiboak beharrezkoak ote diren jakin nahi izanez gero ere, alternantziak izan behar ditugu gogoan. Nahiko ezagunak dira, esate baterako, datibo esperimendatzaileak inakusatiboak (*dat^{esp}/abs*) —*norbaiti zerbait damutu*— eta absolutibo esperimendatzaileak inakusatiboak (*abs^{esp}/post*) —*norbait zerbaitetaz damutu*— osatzen dituzten alternantziak. Goiko taulan, lehena eta hirugarrena dira, hurrenez hurren. Bi egitura iragangaitzen arteko alternantzia dugu hau, *damutu*, *dolitu* edo *interesatu* aditzek erakusten dutena adibidez. Euretari zenbait, gainera, inkoatibo-arazle alternantzian ere ager daitezkeenez,⁶⁶ litekeena da inakusatiboaren absolutiboa predikatu iragankorraren absolutiboarekin lotzea, beheko (c) adibidean bezala. Aipatu berri ditugun hiru konfigurazio hauek, jarraian emango ditugu, *interesatu* aditzarekin batera:

- (103) a. Mikeli artea interesatzen zaio (*dat^{esp}/abs*)
 b. Mikel arteaz interesatzen da (*abs^{esp}/post*)
 c. Arteak Mikel interesatzen du (*erg/abs^{esp}*)

Lehenengo konfigurazioa, batzuetan *inbertsoa*⁶⁷ deitu izan dena da gure liburuko eztabaidagai nagusiaren ingurumarian berebiziko garrantzia duena.

⁶⁶ Alternantzia inkoatibo/arazlea aldaketa predikatuekin gertatzen da sarriean, eta litekeena da, noski, *interesatu* predikatuari ere horrelako aldaketa interpretazioa ematea. Baina testuko adibidean argi ikus daitezkeenez, egoera ere adierazten du aditz honek —ikus 2.2 atalean *atxiki* aditzaz esandakoa, ingelesaren *lean* aditzeko (50) adibideak eta (51) adibideak—. Gaztelaniaren *Mikel se interesa por el arte* (nominatibo esperimendatzailea/preposizio sintagma) / *A Mikel le interesa el arte* (datibo esperimendatzailea/nominatiboa) pareta ezberdina izan liteke, bigarrena ez baita iragankor peto-petoa. Nominatiboa euskararen absolutiboaz ordezkatzuz gero, ez dugu alternantzia inkoatibo/arazlerik erdiesten.

⁶⁷ Ez da inbertso egitura hau nahasi behar tipologiaz edota gramatika inbertso edo *alderantzizko egitura* deritzanarekin. Ikus Hale (2001) Bobaljik & Branigan (2006) Halle & Hale (1997), adibidez, txuktxierarako.

Konfigurazio horretan bi argumentuak dira ezinbestekoak: nekez aurki dezakegu, esate baterako, ez datibo hutsezko konfiguraziorik (a) ez absolutibo hutsezkorik (b):

- (104) a. *Mikeli beti interesatzen zaio
b. *Artea interesatzen da

Lehenengoari izartxoak jarri diogu guri dagokigun interpretazioan, hau da, gairik gabekoa, nahiz eta, jakina, onargarria den ezkutuko gaia dagoenean. Interpretatu ezin daitekeena da Mikelen ezaugarria dela zerbaitetaz interesatzea. Izatekotan, beharbada, adiera hau *abs^{esp}/post* konfigurazioaz bidera liteke, beti ere postposizioa isilpean gordez gero —?Mikel beti interesatzen da izango litzateke ordaina, nahiz eta zalantzak ditugun gramatikala den—. Bestalde, bigarren adibidearen ezgramatikaltasuna, inakusatiboaren argumentu bakarra estimulua izateari zor zaio, hau da, artea da interesa sortzen duena. Litekeena da, halaber, datiborik gabeko konfigurazio inakusatibo bat izatea, baina orduan goiko (b) bezalakoa litzateke (*abs^{esp}/post*), esperimentatzaile absolutiboduna, hain zuzen, eta ez, adibide honetan den bezala, gai absolutiboduna (*abs^{gai}*). Datiboen eremutik atera gaitzakeen arren, azpimarratzekoa da badirudiela *erg/abs^{esp}* konfigurazio iragankorrean ere, absolutiboa beharrezkoa dela. Nolanahi ere absolutibo hori adierazi gabe utz liteke:

- (105) a. Arteak beti interesatzen du
b. Eta, gisa guziz, gai horrek berak arras interesatzen du (*Anbroxio*, E. Bidegain, 78)

Rizzik (1986) ohartarazi zuenez, honelakoetan giza-osagarri berezi bat dugula pentsatzen da —‘PRO arbitrarioa’—, eta Levinek (1993: 37) erakutsi digu aholku-aditzez gain, predikatu psikologikoak direla ageriko objekturik gabeko konfigurazio honetan gehien bat agertzen direnak. Semantikoki, osagarri hori, isilpekoa izan arren, beharrezkoa ere bada, eta kontua da jakitea ea benetan sintaktikoki ere hor badagoen ala ez. Ez da auzi hau argitzea gure oraingo zeregina, baina kontuan izatekoa da analisi sintaktiko askotan proposatu izan dela argumentu hori, zerbaitek interesatzen duena alegia, semantikoki ‘hor nonbait’ egoteaz gain, sintaktikoki ere badagoela —izenordain isil modura bada ere—.

Damutu predikatuarekin ere datiborik gabeko konfigurazioan —*Mikel damutu da*, adibidez—, badirudi damutzearen gaia edo estimulua implizituki edo ezkutuan dagoela eta, *doliturekin* datiborik gabeko konfigurazioa neke-zago aurkitzen bada ere, EPGen ageriko zein isilpeko estimulua dugu beti.

Beste aditz batzuetara joaz, *bururatu*, adibidez, oso egokia da esperimentatzailearen beharraz jabetzeko. Absolutibo esperimentatzailedun (*abs^{esp}/post*) konfigurazioak oso urriak dira *bururatu* aditzarekin, eta ondorioz datiborik gabeko adibideak beste predikatuekin baino nabarmenagoak dira. EPGen

arakatuz gero, gehien-gehienak *buruturen* predikatu perfektiboari dagozkio (*abs^{gaia}*), ez psikologikoari. Bestelakoak dira ondoko hauek:

- (106) a. Haren araberrako infernuan, burura litezkeen munstrorik lazgarrienak ageri zaizkigu (*Sagua, eulia, eta gizakia*, F. Jacob / J. Garzia, 150)
- b. Halabehar hutsez bururatzen dira, eta, bururatzen diren unean idatziz ezean, betiko ihes egin dezakete, buruan moldea bakarrik utzirik (*Egonean doazen geziak*, Joserra Garzia, 197)
- c. Bururatzen direnetik azken itxura hartzen duten bitartean, berriz, oso aldaketa sakonak gerta litezke (*Egonean doazen geziak*, Joserra Garzia, 197)

Alde batetik, munstroak eta abarrak bururatzen zaizkion norbaitetaz ari garenez, inplizitua da gizaki esperimintatzailea. Baina, bestaldetik, datiborik gabe erabiltzearen poderioz edo, badirudi asko indartzen dela *bururatupean* dagoen mugimenduzko metafora, alegia, *burura etorri*. Hau da, esperimintatzailea desagertuz doan heinean, zentzu psikologikoa ahuldu eta mugimenduzkoa nagusitzen da.

Datiboaz eraikitzen diren predikatu psikologikoetara itzuliz, *gustatu*, *irudit*, *axola (izan)*, *inporta (izan)* predikatuak kontuan hartzen baditugu, datiboa beharrezkoa dela konturatzen gara berehala; horretatik, ondoko adibideak ezin onartzea:

- (107) a. *Gai hori gustatu da
- b. *Gai hori interesgarria iruditzen da
- c. *Gai hori ez da axola/inporta⁶⁸

Oso eredu sendoa dugu hau. Geroago ikusiko dugunez, *gustatu* aditzak, adibidez, baditu datiborik erakusten ez duten etsenpluak, hala nola, ondoko hau:

- (108) Muthikoek etzuten zurezko zaldirik. Ukanik ere etziren gustatuko (JEtchep 16)

Nolanahi ere, halako adibideei begiratuz gero, berehala konturatuko gara konfigurazio horretan ez dugula besterik gabe datiboa isildu. Izan ere, halako adibideetan, *gustatu* aditzak absolutibo esperimintatzailearen inakusatiboa (*abs^{esp/post}*) balitz bezala jokatzeko du, estimulua postposizio baten bidez adieraziz —adibidean agerian ez badago ere—. Aurreko *Jon arteaz interesatu da* konfigurazioaren kidea da, beraz. Izatez, ondoko adibidea izan liteke estimulu absolutiboa erakusten duten kasu guztiz bakanetakoa:

⁶⁸ Ikusiko ditugu *axola* honen erakusgarriak geroago 3.3.4.

- (109) Kapitalismoa akatu, espetxeak akaatu, aita akabatu... gustatzen da akabatu hori (*Hizlandia*, I. Aranbarri, 127)

Baina, oro har, datiboa beharrezkoa denez, nahiz eta ageri ez, ‘jendeari’ esperimentatzaile generiko bat sumatzen da adibide honetan ere.

Datiborik gabeko salbuespenak are bakanagoak dira *iruditu*, *axola* eta *inporta* predikatuetan. EPGen, adibidez, *iruditu* aditzerako 3.284 erabilera datibodun jasotzen ditu Corsintaxek, 13 *da* laguntzailedunak eta 13 *du*-dunak —alegia, gure inakusatibo eta iragankor datibogabeak, hurrenez hurren—. Apur bat arakatzuz gero, baina, gehienak analizatzaile morfologikoaren hutsak direla konturatzen gara, beheko (a) esaterako; benetako adibideak are urriagoak dira (b,c):

- (110) a. Ez da, beraz, egia *begitandu* Euskara Batuan *iruditu* dela, edota *jin* Euskara Batuan *etorri* dela (*Euskararen sendabelarrak*, K. Zuazo, 1)
- b. Testuinguru bat, orain beharbada oso ulerterraza irudituko ez dena, ekialde eta mendebalaren kontrajarpena izan da (*Euskal Herria Krisian*, J. Azurmendi, 229)
- c. Eta hala gertatzen da modelo batzuetan ere, ikusten da tamaina txikian era batera egin direla, eta iruditzen da tamaina handian ere berdin egin beharko direla (*Arkitekturaz hamar liburuak*, Vitruvio / S. Iruretagoiena, 5250)

Erabilera bitxiak dira hauek, *dirudiren* ordezkioak ziur aski —azken adibidekoa (c), beharbada, antzinako testuen tonu jasoagoa lortzearren aukeratu dena—.

Adibide hauek, hala ere, *iruditu* predikatu psikologiko (*dat^{sp}/abs*) eta *iruditu* igoera predikatuaren arteko harremana aztertzeraz garrantzitsua da. Eta hau da honi dagokionez burura datorkigun lehen galdera: bien konfigurazioak alternantzia beraren aleak dira, ala bata bestearekin harremanik ez duten predikatu eta konfigurazioak dira? Gure ustez bigarren aukera da hobetsi behar dena. Izan ere, euskaraz badugu argumentu bakarreko *iruditu* predikatua, inguruko hizkuntzetako igoera predikatuekin erraz lotu daitekeena (*seem, parecer*, etab.). Argumentuak dirudiena edota ematen duena adierazten du, eta sintaktikoki perpausa izaten da. Ondoko adibideetan, beraz, ez dago batere garbi inongo esperimentatzailearik dugunik:

- (111) a. Atertuko duela dirudi
- b. “Ez erreala, ametsezkoa dirudizu; hain zara ederra” (*Gorde nazazu lurpean*, R. Saizarbitoria, 148)

Lehenengo adibidean perpaus jokatua dugu, bigarrean perpaus txikia, eta ez batean ez bestean ez dirudi isilpeko esperimentatzailearik dugunik. Oso

bestela, gerta daitekeen zerbaitetaz edo zerbaiten itxuraz mintzatzen gara, itxuraren beraren ikuspuntutik eta ez itxura horretaz ohartzen denaren ikuspuntutik.⁶⁹ Hala, esperimintatzailerik ez badago, nekez izan dezakegu benetako estimulua, eta ez guke esango honelakoak predikatu iragangaitzaren datibo argumentua ezabatuz sortu ditugunik hiztegian. Beraz, ez dago, oker ez bagaude, behintzat, bi konfigurazioak lotzen dituen alternantziarik, eta ondorioz konfigurazio beregainak dira gure begietara.

Hala ere, *iruditu* trinkoari begiraten hasita, aztertu beharreko konfigurazio mugatuagoak aurkituko ditugu:

- (112) a. Euskara ez dakit, baina molde horretako literatura oparoarekin Euskal Herria salbatua dela dirudit (*%100 Basque*, I. Borda, 38)
- b. Beraz, ondorioa argia dela dirudit (*Naturaren mintzoa*, P. Zabala, 268)
- c. Gure ezagutzaren objektu ahalgarri oren multzoa itxurazko ikusmuga bat duen gainazal leuna dela dirudigu (*Arrazoimen butsaren kritika*, I. Kant / I. Uribarri, 259)
- d. Zer dirudizu? (*Ez balego beste mundurik*, K. Linazasoro, 103)

Oso adibide urriak dira hauek. Semantikaren ikuspuntutik benetan estimulu/esperimintatzaile konfigurazioa dugula ematen du. Morfosintaktikoki aztertzean, baina, zalantza interesgarriak sortzen dira. Lehenengo begiradan, gure ohiko *dirudiren* gainerako formak direla pentsa genezake, hau da, *erg^{esp}/abs* konfiguraziokoak. Horrela balitz, *laket (izan)* predikatuarekin aurki daitekeen alternantzia bera izango genuke, alegia, esperimintatzaile datiboa (*dat^{esp}/abs*, *iruditzen zait*) zein ergatiboa (*erg^{esp}/abs*, *dirudit*) erakutsiko lituzkeena:

- (113) a. Musean artzea laket zaio eta Beti Gazte batasunean partaide da (*Herria*, 2003-11-20)
- b. idazlanetan ere laket du bazterren xeheki aipatzea (*Luzaiden gaindi*, A. Aintziburu / J.B. Etxarren, 190)
- c. Gure ezagutzaren objektu ahalgarri oren multzoa itxurazko ikusmuga bat duen gainazal leuna dela dirudigu (*Arrazoimen butsaren kritika*, I. Kant / I. Uribarri, 259)
- d. Zer dirudizu? (*Ez balego beste mundurik*, K. Linazasoro, 103)

⁶⁹ Inongo *igoera* izatekotan perpaus txikiarekin $-(zu) / ez erreala, ametsezkoa-$ izango genuke *zu* hori *iruditu* iragankorraren subjeto bihurtuz. Ez dirudi benetan argumentu bi ditugunik. Oso eztabadagarria da eta asko eztabaidatu izan da da ondoko perpausaren moduko gramatikaltasuna:

- (i) Jonek Athleticek kopa irabazi duela dirudi

Dena den, adibide honetan are garbiago dago subjektu hori ez dela esperimintatzailea. Jonen itxuraren inguruko predikazioa da egiten ari garena.

Litekeena da, baina badago azterbide are interesgarriago bat. Aipatu beharra dugu aurkitu ditugun honelako adibide guztiak lehenengo zein bigarren pertsonakoak direla eta ezin izan dugula horrelako hirugarren pertsonako formarik bildu. Esperimentatzaileari bagagozkio, bestalde, ezin izan dugu komunztadura markarekin batera ageriko izenordainik topatu, baina zilegi da galdetzea agertzekotan zein kasutan agertuko litzatekeen. *Irudi* trinkoaren eredu arrunta jarraituz gero, ergatiboan markatuko liriteke izenordain horiek. Hala ere, bildutako adibideei begira, baliteke lehenengo eta bigarren pertsonako izenordainen kasua datiboa izatea, ez ergatiboa. Hori horrela balitz pertsonaren araberako murriztapen hori ulertzeko bide bat irekiko genuke: *-t*, *-zu* eta *-gu* komunztadura atzizki horien aurrean *-i-* aurre-datiboa dugunez, erraza izango litzateke *-t*, *-zu*, edota *-gu* datibo komunztadura atzizkitzat jotzea. *Dirudit*, beraz, *iruditzen zait* adizki perifrastikoaren ordeko trinkotzat har liteke. Hirugarren pertsonako adizkiak, jakina, *-dirudi*, *dirudite*— ezin ditugu horrela interpretatu. Existitzen ez diren **dirudio* eta **dirudie* formak izan beharko genituzke euren orde. Berrinterpretapen morfologikoak horrela hasten dira: existitzen diren forma anbiguoetarako balizko beste analisi bat egiten da; finkatu orduko bakarrik sortzen dira falta diren forma berriak. Merkeagoa da berranalisiak egitea ezen ez forma berriak sortzea. Datuen interpretazio honetan, beraz, ez dugu benetan inongo alternantziarik, *dat^{esp}/abs* konfigurazio bakarra baizik, *irudi(tu)* predikatu arrunt bakarra, orainaldian, bai forma trinkoetan bai perifrastikoetan erabiltzen dena.⁷⁰ *Dirudi* bezalakoak, bestalde, igoera aditzaren formak izango liriteke.

Benetako predikatu psikologikoaren erabileran, datiboa beharrezko argumentua da. Horregatik, gorago aipatu dugun bezala, benetan urriak dira *??iruditu/iruditzen da/dira* forma perifrastikoak. Orobat, ez dira aurkitzen **iruditu/iruditzen naiz/zara/gara* sortako adizki datibogabeak.

Arduratu aditza interesagarria da datibo eta esperimentatzaileen harremanaren aldetik. *Interesatu* aditzak bezala, *erg/abs^{esp}* (a) eta *abs^{esp}/post* (b) konfigurazioak ditu:⁷¹

- (114) a. Eusko Jaurlaritza ere arduratu du Paroten aurkako ebazpenak (*Berria*, 2006-02-22)
- b. Eta orduan, azkar doa lanera, pozik, bekokitik darion izerdiaz arduratu bage (Erkiag *BatB* 163)

Baina esperimentatzaileek absolutiboaz markatzeko joera sendoa erakusten dute, datiboaz markaturik adibide bakan batzuetan baino ez baitira ager-

⁷⁰ Ez dugu iraganean horrelakorik aurkitu. Oso arraroak dira lehen eta bigarren pertsonako formak, eta ageriz gero, ergatiboaren lekualdatzeagatik ezin izango liriteke horrela berrinterpretatu.

⁷¹ Kontuan izan hemen *arduratu* predikatua “kezkatu” adierapean analizatzen dugula. Badago konfigurazio bera darabilen bestelako adiera bat, hau da, zerbaiten erantzukizuna edo ardura izatea. Erabilerarik normalena da hau, baina ez dugu predikatu psikologikotzat jotzen.

tzen, EPGen bederen.⁷² Ondoko adibideak, *erg/dat^{esp}* eta *dat^{esp}/abs* konfiguraziokoak, oso kasu urriak dira:

- (115) a. Zer arduratuko dio tabako usainak erretzaile amorratu bati? (*Ugerra eta kedarra*, S. Gonzalez, 69)
- b. salatu du Basauriko alkateari «ikus daitezkeen eta usaintzen duten arazoak» soilik arduratzen zaizkiola (*Berria*, 2004-04-07)

Bestalde, *ardura* izena da, eta berez badu argumentu bat, ardua norena den adierazten duena. Argumentu honek igoera jasan dezake, inflexioan islatuz, ondoko adibidean bezala:

- (116) Nori zaizkio, ordea, ardua horrelako ezerezkeriak? (MEIG VII 29)

Oso ezberdinak dira, beraz, erabilera datibodun hau eta goiko (b) adibidekoa, ohiko ereduetatik kanpo dagoena. Hala, ezin dugu datiboaren beharrezkotasunaz hitz egin beste predikatu psikologikoetan bezala, baina kontuan hartzekoa da, hala ere, jatorrizko *erg/abs^{esp}* eta *abs^{esp}/post* konfigurazioetan argumentu esperimantatzailea, hots, absolutibo argumentua, beharrezkoa dela. Aipatu gabe utziz gero, beste kasu batzuetan ikusi dugun giza objektu generiko bat sumatzen da, semantikoki eta agian sintaktikoki ere egituran dagoena.

Amai dezagun atal hau hasieran predikatu psikologikoen paradigma osatzeko erabili dugun aditzarekin, *damutur*ekin hain zuzen. Beharrezkotasunaren aldetik ere, paradigmatikoa dugu *damutu*, esperimantatzailea beharrezkoa baitaio. Horregatik, *dat^{esp}/abs* konfigurazio datibodunetik datiboa kenduz gero, orduan absolutiboz markatuko da esperimantatzailea eta estimulua postposizio batez adieraziko da:⁷³

- (117) *damutzen* da euskal munduaren berexkuntza kaltegarrietaz (*Herria*, 2004-04-08,7)

⁷² Ez dakigu hala izango ote den ahozko hizkeretan ere.

⁷³ Bestelako adierak ere sortzen dira konfigurazio honen azpian. *Berria*n, esate baterako, Nora Arbelbideren adibide asko agertzen dira “kexatu” adierarekin:

- (i) “Hemen ez da agertzen”, *damutu* da Etxeberri-Aintxart (*Berria*, 2005-05-03)

Adierazpen aditza izanik, predikatu inergatiboa izatea espero liteke, baina inakusatiboa da. Gainerakoan, adierazpen aditza denez, ez da harrizketa osagarri perpausa ere agertzea:

- (ii) Elkarte hau bertalde *damutzen* da herriak ez duela aski indarririk egiten Angeluko eskola publikoan euskara sar diten (*Herria*, 2004-03-04)

Adibide honetan gaia perpausa denez, ez dugu postposiziorik behar: postposizio sintagma ordezkatzeko perpausa jokatua.

Aditzotako esperimantatzaileak, beraz, beharrezkoak izaten dira. Alternantzien poderioz, beharrezko esperimantatzaile hori datiboa izango da, eta datiboen artean nahiko egoera aparta da ezinbestekotasun hori. Baina datibo hauek badute berezitasun bat: argumentalak diren goi-datibo bakarrak izatea, hasieran esan dugun bezala, subjektuetara asko hurbilduz. Beste goi-datiboak, jabe/interes datiboak, proposizio osoari gaineratzen zaizkion kanpoko partaideak dira; esperimantatzaileak, berriz, oinarriko proposizioaren argumentuak dira. Eta subjektuetatik hurbil badaude, ulergarria da beharrezkoak izatea, subjektuak halakoak izaten baitira.

3.3. Alternantziak predikatu psikologikoetan

Aurreko atalean ikusi dugunez, ez da batere erraza datibo esperimantatzaileez eta, bereziki predikatu psikologikoen argumentu esperimantatzaileez aritzea, alternantziak alde batera utzita. Alternantziak ezinbestean aipatu behar izan baditugu orain artean, eta orain alternantziak eurak izango dira gure hizketa gai nagusia.

3.3.1. Inakusatibo datiboduna eta datibogabea

Aditz psikologikoen berri ematerakoan erakutsi dugu *damutu* aditza inakusatibo datibodun modura ez ezik (*dat^{esp}/abs*), inakusatibo postposiziodun modura ere (*abs^{esp}/post*) atondu daitekeela, nahikoa ezaguna den alternantzia. Konfigurazio alternantzia hau izango dugu mintzagai ondoren, sortan nahikoa eredugarria den *damutu* aditzarekin hasita.

Damuturen osagarria sarri askotan, testigantza klasikoei begira, behintzat, perpaus jokatugabe bat izaten da, partizipioduna (a) ala nominalizazioduna (b), eta bai bati bai besteari absolutiboa ezartzen zaie, ondoko adibideetan ikus daitekeenez:

- (118) a. Hamaika bidar *damutu* zitzaion etxetik irtena (Ag *G* 255)
- b. Murde Irigarai, ene jaona, altxa izadazu buruia: ala *damutu* ote zaitzu enekin esposatzea (Or *Eus* 118)

Beste batzuetan besterik gabe determinatzaile sintagma bat da osagarria, absolutiboaz markaturik hau ere:

- (119) a. Baña arestian emandako hitza Faraoni *damutu* zitzaion, eta etzien utzi irteten (Lard 70)
- b. Antz emana zeukan ezkontza *damutu* egin zitzaiola (JAIRaz *Bizia* 97)

Hortaz, osagarria edonolakoa izanda ere, konfigurazio inakusatibo datibodunean ager daiteke *damutu* predikatua —*dat^{esp}/abs*—. Halaber, esperimentatzailea absolutiboaz ere erakuts dezake eta orduan, konfigurazioa inakusatibo soila da —*abs^{esp}/post*—. Halakoetan, OEhtik (VI: 15) jaso dugunez, estimulua/gaia instrumentalaz (a,b) marka daiteke, determinatzaile sintagma (a) izan zein perpaus jokatu gabea (b); —(*r*)ik partitibodun partizipioaz adieraz daiteke (c) edo —*gatik* postposiziodun partizipioaz (d):

- (120) a. Azkar asko damutu nintzan nire itxumenaz (NEtx *Antz* 98)
 b. Zelan bada damutu bihar ez da bera galdubaz (Mg *CO* 33)
 c. Aspaldi zakuz ta autsez estalirik damutu izango ziran (Ir *YKBiz* 263)
 d. Etzare damutuko zure adiskidea zure ganik apartatua eta hillagatik (SP *Imit* III 42, 1)

Perpaus jokatuak ez dituzte beti izaten determinatzaile sintagmek edota perpaus jokatu gabeek zaindu behar dituzten kasu betebeharrak, eta ez da harritzekoa, beraz, estimulua/gaia bestelako markez adieraztea (c,d) perpausetan. Ezta esperimentatzailea gabe egilea duen “kexatu” adieran, inongo markarik gabeko perpaus osagarri gisa (b) —ikus baita 73 oin-oharra—:

- (121) Frantses franko entzuten dela damutzen dira zenbait... (*Berria*, 2005-04-07)

Kasuistikaren zabala kontuan hartzea komeni den arren, azpimarratu beharra dago *damutu* bezalako aditzetarik batzuek —esaterako *dolutu*, *garbatu*, *interesatu*, *urrikitu* eta neurri batean *gustatu* ere— konfigurazio inakusatibo datibodun eta datibogabearen arteko alternantzia erakusten dutela, eta horren ondorioz, laguntzaile iragangaitz datibodunarekin —*zaio*— eta datibogabearekin —*da*— azal daitezkeela. Inakusatibo datiboduna denean, esperimentatzailea, ikusi dugun bezala, datibo argumentua da, eta estimulua, absolutibo argumentua. Oso bestela, datibogabea denean, inakusatibo, orduan esperimentatzailea absolutiboa da eta estimulua postposizio batez markatzen da. Interesgarria da alternantzia hau gogoan izatea, nahikoa orokorra baita sorta bereko predikatuen artean.

Alternantzia honen berri jasotzen du baita Etxeparek (2003: 403-4) ere, berak alternantzia aurkezteko darabilen modua gurea ez bezalakoa den arren. Izan ere, alternantzia aditz laguntzailearen beraren hautuaren bidez aurkezten du, aditz laguntzaile datiboduna ala datibogabearen erabileran. Guk, aldiz, aditzaren beraren argumentuen konfigurazioei begiratzen diegu. Diferentziak diferentzia, Etxeparek inakusatibo datibodunen artean aipatzen dituen aditzak *gustatu*, *laketu*, *interesatu*, *dolutu*, *damutu*, *bururatu*, *otu* eta *gaitzitu* dira, eta horietatik inakusatibo datibogabeen alternantzia erakusten ez duten

salbuespen bakarrak, bere iritziz, *gustatu*, *bururatu* eta *otu* dira —*gustaturi* dagokionez ez gatoz horren bat, geroago ikusiko dugun bezala—.

Bi dira, beraz, *dat^{esp}/abs* konfigurazio nagusia duten sail honetako aditzen artean sumatzen diren joera nagusiak, batetik, datibogabeko alternantzia ere erakusten dutenak, alegia, esperimentatzailea absolutiboaz ere markatzeko joera dutenak sintagma postposiziodun batez lagundurik —*abs^{esp}/post*—, eta bestetik, datibogabeko alternantzia hori erakusten ez dutenak. Lehen joerari lotzen zaizkion aditzak dira *akordatu*, *ahaztu*, *damutu*, *dolutu*, *garbatu*, *gogoratu*, *oroitu*, *urrikitu*, eta neurri batean, baita *gustatu* eta *interesatu* ere —*laketu* interesgarriaren kasua ere ikusiko dugu—. Hauekin batera, *gogoratu* edota *oroitu* ere aipa genitzake, gaur egun euren konfigurazio datiboduna oso orokorra ez den arren. Halakoetan, *damutu zaio itsumena* edo *damutu da bere itsumenaz*, bezalako konfigurazio aukerak izan behar ditu gogoan irakurleak. Azkenik, alternantzia erakusten ez dutenen artean, Etxeparek aipatzen dituen *bururatu* eta *otu* predikatu pareari *begitandu* eta *iruditu* ere gaineratuko genizkioke. Alternantziarik gabeko aditz hauekin, *Mikeli ideia ikaragarria bururatu zaio* bezalako konfigurazioak ditugu, ez ordea, **Mikel bururatzen da ideia ikaragarriaz*.

Ikus ditzagun, bada, alternantzia datibodun/datibogabea erakusten dutenetatik zenbait, adibide gisa. Predikatu hauetan, bi konfigurazioak eskura izanik ere, nagusitzen dena datiboduna da, ikusiko denez. *Garbatuk*, gaur egun ia desagertu egin denak, esaterako, *damuturen* antzeko jokabidea du. Inakusatibo datiboduna da nagusiki eta datiboaz adierazten du esperimentatzailea. Osagarria perpaus jokatugabea izan daiteke, partizipioduna nagusiki:

- (122) a. Bost aldiz garbatu jako / berori ezagutua (Noe 50)
- b. Garbatu zitzaion bere jaiotetxera azaldua (Etxde JJ 198)
- c. Makina bat aldiz garbatu jata gaztetan neskatan gehixao egin eza (Exelp *Berg*)

Eta badira inakusatibo soileko, edo nahiago bada, datibogabeko adibideak, postposizioaz markatutako partizipioaz lagundurik:

- (123) a. Ez zirian garbatuko bein egin ebeen pekatubagaz (fB *Ic* I 16)
- b. Kristinauba bera garbatuten bada bere gaiski eginagaz, parkatuten deutsa (fB *Ic* I 66)

Dolutu aditzaren kasuan ere nagusi dira konfigurazio datibodunak OEHK (VI: 277-78) dioenez.⁷⁴

⁷⁴ *Dolutu*. “Arrepentirse, apesadumbrarse. Usado generalmente con aux. intrans. bipersonal [...]. Tr. Documentado ya desde Dechepare, en textos septentrionales; es más frecuente en autores bajo-navarros y suletinos.” (OEK VI: 277)

- (124) a. Dozepareki huna jitia / Behar zaik dolütü (Xarlem, 454)
- b. Egun behar zaik dolütü / Hiria huntara jitia (Mustafa 42)
- c. Etzitalia jin harzara nigana, / Bestela / Gogua / Dolütüren zaizü, amoros gaxua! (ChantP 54)

Gaur egun ere, ez dira asko aditz honen agerraldiak, baina nagusitzen direnak konfigurazio datibodunak dira, iturri historikoetatik atera ditugunen modukoak:⁷⁵

- (125) a. Harat joan direneri ez zaie dolutu (*Herria*, 2003-07-24)
- b. Gero dolutu zait, ene pasaia ez ohartarazirik (*Santiago oinez*, P. Aintziart, 72)
- c. Ttotteri errana tanpex dolutu zitzaion (*Zeruetako erresuma*, I. Borda, 114)

Baina konfigurazio datibogabeak ere badira:

- (126) a. Nehoiz ez da dolutuko (*Herria*, 2003-07-03)
- b. Dolutzen da haatik botere publiko eta herriko etxeen ganik sustengu arras txarra izaiteaz (*Herria*, 2005-10-06)

Urrikituk (OEH XV: 867-68) ere batez ere konfigurazio datibodunaren testigantzak ditu (a,b), datibogabeak ere izan arren:

- (127) a. Ezen baldin orai iragan baneza zurekin neure apheetitu desordena-tua, urriki lekidikedala berehala (Ax 388 (V 254))
- b. Ala urrikitu zaitzu / enekin esposatzia (Balad 85)
- c. Nahi eztudala sekulan ene hitzaz ukhatu edo urrikitu (SP *Phil* 75)
- d. Urrikitzen naiz egin ditudan hutsez (H)

Bietara aurki daiteke gaur egungo prosan ere, adibide urriekin bi konfigurazioetan —(a,b) vs (c)—:

- (128) a. Baina zombait egunen buruan, aitari urrikitzen zaio (*Janpierre Arbelbide*, X. Arbelbide, 215)
- b. Hamar bat urrats egin orduko, urrikitu zitzaidan (*Bihotzeko mina*, J. Dirassar, 82)
- c. Gaixo serorak nolako baldintzetan lanean ari ziren ikusirik, urrikitu zen Charles d'Abbadie d'Arrast, Etxauzko jauna (*Oilandoiko ermita*, M. Oronoz, 53)

⁷⁵ Corsintaxek dakartzan agerraldietatik, gehien-gehienetan ez da adierazten estimulua, (a) adibidean bezalaxe.

Predikatu askorekin —*damutu, dolutu, urrikitu, interesatu...*— bai *dat^{esp}/abs* bai *abs^{esp}/post* aldaerak aurki badaitezke ere, alternantzia hau ez da, beharbada, sintaxiarekin lotuago dauden beste alternantzia batzuk —inpersonalak, kasurako— bezain emankorra: ale lexikoa zein den, konfigurazio bat bestea bezain erabilia izan daiteke, bata bestea baino askoz erabiliagoa ala bietarik bat ezinezkoa. Adibidez, *fidatu* aditzak *abs^{esp}/post* konfigurazioa du, *dat^{esp}/abs* izan gabe. Bestalde, geroago ikusiko dugunez, *begitandu, iruditu, otu*, eta *bururatu* predikatuek *dat^{esp}/abs* konfigurazioa badute ere, ez dute *abs^{esp}/post* onartzen. Eta *akordatu, gogoratu* eta *oroitu* aditzak nolabait bereizi litezke aurrekoetatik. Gaur egun, bederen, bien oinarriko konfigurazioa edo konfigurazio orokor eta nagusia ez da inakusatibo datiboduna (*dat^{esp}/abs*) —hala erabil daitekeen arren—, datibogabea baino (*abs^{esp}/post*). Neurri batean, aurretik ikusi ditugun aditzen konfigurazio berberak erakusten dituzte bi aditz hauek ere, nahiz eta nagusi den atontzea kasu honetan datibogabea den, ez datiboduna. *Oroitu* aditzaren testigantza klasikoak dira hurrengoak:

- (129) a. Orhoit adi herioaz, orhoit iuiamenduaz (EZ *Man* I 17)
- b. Oroitu edo akordatuko⁷⁶ zitzaizkola nire begatuak (Mg *CC* 124)
- c. Orhoit bekizu oren bakhar bat segurik ez duzula (Dv *LEd* 219)

Ikusten denez, inakusatibo datibogabea islatzen da lehen adibidean (a) eta datiboduna beste bietan (b,c), orain arteko aditzei begira ikusi dugunez, gailentzen dena. Gaur egun, nabarmen dira Iparraldeko idazleengan konfigurazio datibogabeak.⁷⁷

- (130) Aspaldiko hizketaz oroitu naiz gaur, ezpalak baizik ez batzaizkit gelditzen ere (*Azken apeza*, P. Aintziart, 122)

Gogoratu aditzarekin ere antzera, gaur egun datibogabea da konfigurazio nagusia. Hala ere, ez dirudi historian zehar hala izan denik beti. Historikoki OEHra (VIII: 664-5) begiratzuz gero, behintzat, konfigurazio iragankorra nahiz iragangaitza nagusiki datibodunak izan direla ikusiko du irakurleak. Nolanahi ere, bietara aurkitu daiteke *gogoratu*:

- (131) a. Lagun onaz beti gogoratzen nak ni (A*Bar Goi* 57)
- b. Gogora baitzait gutizia bat, iragan behar dut gutizia hura (A*x* 51)
- c. Ez zitzaien sekulan gogoraturen bere pasioneaz, heriotzeaz eta bititzeaz mintzo zela. (Lg II 171)

⁷⁶ *Akordatu* aditzak ere neurri handi batean, inakusatibo datibodun/datibogabe alternantzia erakusten du. Gaur egungo testuetan ere aurki daiteke konfigurazio datibodunean, nahiz eta nagusi diren datibogabeak.

⁷⁷ Corsintaxek ez du Iparraldeko idazleen lanetan ez *Herria* aldizkarian, konfigurazio datibodunik erakusten EPGen.

Eta hau bai iraganean bai gaur egun ere. Sarasolak (2008/09), esate batera, konfigurazio biak jasotzen ditu. Bere hiztegikoak dira bi adibideok, datibogabea (a) eta datiboduna (b):

- (132) a. Zer gertatu ote zen, orduz geroztik, edozein ibilgailuren leihatilaren kristalean burua jartzen duzunean, egun hartaz, une hartaz gogoratzeko? Gogoratzen al zara nitaz? (*Eta emakumeari sugeak esan zion*, L. Oñederra, 15)
- b. Ergel arraio bati ere ez zitzaion gogoratuko autoa hain agerian uztea, itsu batek ere ikusteko maneran (*Rock'n'roll*, A. Epalta, 357)

Ez dirudi *akordatu*⁷⁸ ere oso diferente jokatzeko duenik. OEHK (I: 545-46) dakartzan adibideetan, ez dira bereizten, bestetan egin ohi duen bezala, datibogabeak batetik eta datibodunak bestetik. Bietatik agertzen da adibide sorta berean, nahiz eta datibogabeak askozaz gehiago diren. Hona hemen adibide bana:

- (133) a. Ura ikusi ta Zeruan dagoanaz oroitu edo akordatu gaitezen (Gco I 465)
- b. Inoiz bein akordau jataz neuri be neure urteak (Ag Kr 121)

Ostean, semantikoki loturik dagoen *ahaztu* (edo *ahantzi*) predikatua aztertuz gero ikusten denez, bietara ageri da esperimendatzailea, datiboaz eta absolutiboaz.⁷⁹ Datibodunak dira ondoko adibideak:

- (134) a. Ene memoriari eztaio sekulan ahantziko ene baithan egoteko egiñ darotazun ohorea (Gç 119)
- b. Aztuko jako ikasi eban erderia (Mg CO 110)
- c. Goizean takoiak jantzi dituzula ahaztu zaizu eta oreka galdu duzu aulki ergonomikotik altxatzean (*Eta handik gutxira gaur*, E. Rodriguez, 62)

Datibogabeko *abs^{esp}/post* konfigurazioa ere ezaguna da oso. Hala ere, interresgarria da, hizkeren arteko aldakortasunera begira, OEHK (I: 57-8) *ahaz-*

⁷⁸ *Akordatu*. “Tr. Sólo se emplea al Sur, y por los autores más descuidados. Parece que lo utilizan más los vizcaínos. A partir de 1850, únicamente bersolaris y autores populares.” (OEHK I: 545)

⁷⁹ Mikel Urdangarinen *Badira hiru aste* kantuan, eremu semantiko honetako zenbait predikaturen konfigurazioak ikusteko aukera ematen dio irakurle kantazaleari, adibidez, *zuekin beti oroitzen banaiz / ahaztu naizenik ez pentsa / sentimenduak esaten baina / ez da hain gauza erreza*; edota kantaren amaieran, “*loriak udan*” *kantatzen baitut / inoiz gutxitan ez uste / letrak ez ditut oraindik ahaztu / akordatzen naiz hainbeste*.

turen konfigurazio datibogabeaz dakarren oharra. Itxuraz, konfigurazio hau mendebaldekoa eta berantiarra da:⁸⁰

- (135) a. Aztu arren zeu neugaz (Urqz 25)
- b. Zuzaz ni ahantz aantzi banendi, neronen izena aantzia (aztua) izan ditela (A *Ardi* 144)
- c. Ta alkarrekin aztu edo oztu egin giñan pixka bat (Uzt *Sas* 23)

Gogoratu, *oroitu* eta abarretan, ikusi dugunez, bi konfigurazioak aurkitzen ditugu. Hori bera esan daiteke *gustatu* edota *interesatu* aditzez ñabardura batez: bi predikatuok ere *abs^{esp}/post* konfigurazioaren aztarnak erakusten dituzte, nahiz eta ez diren ez asko ez orokorrak. Hala, *gustatu* aditzarekin badira ondokoak bezalako inakusatibo datibogabeak (OEH IX: 46), esperimentatzaile absolutibo hutsa azaltzen duena lehena (a), eta horretaz gain, estimulua postposizio batez adierazten duten hurrengo biak, instrumentalaz bata (b) eta sozietiboaz bestea (c):

- (136) a. Muthikoek etzuten zurezko zaldirik. Ukanik ere etziren gustatuko (JEtchep 16)
- b. Ori nitzaz gustatzen zala (PE 86)
- c. Aurreneko begiradan elkarrekin gustatu baziren ere [...] amodio hura etzen inoiz posible izan (Arti *Ipuin* 76)

Azken bi adibideetan, *gustatu* predikatuaren adiera oso gertu ikusten dugu Sarasolak (2008/09) EEHn, “sexualki edo erakarria gertatu” adierapean jasotzen dituen konfigurazio bereko adibideetatik:

- (137) a. Hain segur ere, zakur zorrizu bati bezala eginen genion ihes, Charly hartaz gustatu ez balitz (*Rock’n’roll*, A. Epaltza, 188)
- b. Itziar izeneko batek bota zun: Emengo ze neskakin gustatzen zera? (*Uda betiko balitz*, X. Mendiguren Elizegi, 92)

Kontuan izan, hemen ere, instrumental eta sozietibo postposizioak ditugula, hurrenez hurren, tradiziotik jasotako goiko adibideetan bezala.

Aipatutako adibideez gain, *Herria* aldizkarian, *gustatu* datibogabearen erakusgarri batzuk aurkitu ditugu, nahikoa antzekoak denak eta kutsu inpersonala dutenak —asko eta askotan, *jendea gustatu da* bezalakoak dira—.⁸¹

⁸⁰ Halaxe dio OEHk (I: 57-8): “La construcción con el comitativo (*-gaz*, *-(r)ekin*) es occidental y tardía (hoy V, G-goi...) (...) Esta distinción de régimen en verbos de ‘recuerdo’, ‘olvido’ constituyen una diferencia dialectal importante.”

⁸¹ Halako gehienak pilota partidetak kroniketan agertzen direnez, ez dakigu ez ote diren idiolekto bereko datuak.

- (138) Astelehenean ainitz gustatu da partida huntan⁸² merkatuko jendea (*Herria*, 2004-05-13, 7)

Bestalde, *interesatuk*, tradizioan oso agerpen mugatua duenak, gaur egungo euskararen orokortua dirudi. *Interesatuk* ere dagoeneko ezaguna zaigun inakusatibo datibodun/datibogabe alternantzia erakusten du (a,b vs. c,d), eta inakusatibo soila denean, estimulua batzuetan instrumentalaz (c) eta besteetan —guretzat interesgarria dena—, datiboaz (d,e) markatzen da:⁸³

- (139) a. Kixotea —dio Menard-ek— izugarri interesatzen zait, baina ez zait iruditzen, nola esan?, ezinbestekoa (*Ipuin bautatuak*, J.L. Borges / J. Garzia, 1998)
- b. Bestetik, hizkuntz gaitan Chomskyk hartutako ikuspegi kognitiboa, hizkuntzalariei ez ezik, filosofoei eta psikologoei ere interesatu zitzaizen laster (*Egitura sintaktikoak*, N. Chomsky / I. Laka, 2003)
- c. Ikusmolde anatomista-naturalista batetik interesatuko dira gizakiaz, behiala Joanes Huarte Donibanekoa bezala (*Filosofiko gida*, Askoren artean, 277)
- d. Itsasgintzako artxibak ikerturik, Baiona eta Donibane Lohizunekoak partikulazki, interesatu da gehien bat 17. mendeko euskal arrantzale eta mariñelen biziari, berezikiago istas-lasterkariari, eta orduko ingurugiroari (*Herria*, C. Lugat, 2004-12-16, 8)
- e. Margotzen hasi nintzenetik interesatu naiz formari Picasso eta Modigliani gisako artisten bidez besteak beste. Iraganeko Euskal Herri lasai eta koloretsua, (*Herria*, N. Arbelbide, 2004-03-25)

Azpimarratzekoa da (a) eta, adibidez, (e) konparatzen ditugunean ikusten duguna. Hasi gaituzen (d,e) adibideetatik. Irakurlea dagoeneko konturatuko zen arren, komeni da esatea (d,e) adibideetan *interesatu* aditzak esperimentatzaile absolutiboa erakustez gain, datibo kasuaz markatzen duela estimulua (*abs^{esp}/dat* konfigurazioa da, beraz), eta datibo horrekin ez duela komunztadura egiten aditz laguntzaileak —*interesatu da/naiz* adizkietan—. Komunztadurik gabeko datiboa erraz jaso daiteke Fernández & Landak (2009), Ortiz de Urbinaren (1995) ildotik, sailkatutako datibo-postposizioen artean, *interesatu* aditza bera datibo/postposizio alternantziadun aditzat hartuz. Kontuan izan, orain mintzagai darabilgun alternantzia nagusia esperimentatzailea datiboa ala absolutiboa ote den zehaztean datzala —edo nahiago bada, inakusatibo datibodun ala datibogabea ote dugun—, eta horren harira aipatu dugula *interesatu*

⁸² Batzuetan estimulua inesiboaz markatzen da, adibide honetan bezala. Beste batzuetan instrumental edota soziatiboaz. Badira azkenik, esperimentatzaile absolutibo soila erakusten duten adibideak.

⁸³ Konfigurazio honetako adibiderik ez dago jasota EEHn.

aditza. Horrek ez du esan nahi aditz berak bestelako alternantziarik erakutsi ezin dezakeenik, osagarriaren markapena kontuan izanda, adibidez. Izan ere, goiko adibideetan ikusi dugunez, esperimentatzaile absolutiboa dugun kasu horietan, estimulua postposizioaz (c) edota datiboaz (d,e) marka badaiteke, horrek aukera ematen digu *interesatu* aditza, *fidatu* edota *ohartu* bezalakoen artean sailkatzeko, datibo/postposizio alternantziadunekin batera, alegia.⁸⁴

Bada, konpara ditzagun orain (a) eta, esaterako, (e) adibidea. Lehenean datiboa esperimentatzailea da eta absolutiboa estimulua (*dat^{esp}/abs*); bigarrenean, alderantziz gertatzen da: absolutiboa da esperimentatzailea eta datiboa estimulua (*abs^{esp}/dat*). Bi konfigurazio ditugu, beraz, eta ez bakarria, eta datiboari dagokionez, biak, esperimentatzaile zein estimulua markatzen ditu. Gainerakoan, lehena da, dudarik gabe, komunztadura halabeharrez zaintzen duten datibo horietakoa; bigarrenak, aldiz, adibideek erakusten duten moduan, komunztadura nekez zaintzen dutenetakoa —ikus Fernández & Landa (2009), Fernández, Ortiz de Urbina & Landa (2009)—.

Nola edo hala inakusatibo datibodun edota datibogabe modura azaltzen diren aditzak dira orain arte ikusitako guztiak. *Laketu* aztertzen hasi besterik ez dago ikusteko aditz honekin ez dagoela *dat^{esp}/abs* oinarritzko konfiguraziorik —*laketekin* ez bezala—, datibo/postposizio konfigurazioa baino (*dat^{esp}/post*). Hona adibide bat:

(140) Ez ote zaitzu lakhetu zure desterruan (Brtc 88)

Izan ere, OEHri (XI: 224-5) begiraturaz gero, bederen, estimulua nagusiki inesiboaz markatzen dela dirudi, eta ez absolutiboaz —inesibodun osagarrii buruzko atala aurkituko du irakurleak OEHn, ez absolutibodunena—. ⁸⁵ Gorago, *gustatu* predikaturekin estimulua inesiboaz markaturik ikusi dugu, baina kasu hartan, esperimentatzaileak absolutiboa erakusten zuen, ez datiboa; oso kasu ezberdinak dira, beraz. Geroago ikusiko dugunez —ikus 3.3.2 atala—, estimulua inesiboaz markatzeaz gain, esperimentatzailea datiboaz erakusten dituzten adibideak ere (*dat^{esp}/ines*) bestelako aditz batzuekin ere aurki ditzakegu testigantza klasikoetan, bederen.⁸⁶

⁸⁴ Funtzio gramatikalen aldaketa hauen gainean horrenbeste lan egin zuen Erlaziozko Grammatikan (Perlmutter 1983; Perlmutter & Rosen 1984), *chômeur* izango litzateke postposizio sintagma konfigurazio honetan, hau da, periferiara eramandako argumentu nagusi bat. Eta periferian, jasoko du, hain zuzen, postposizioa, dela instrumentala, hizkuntza askotan honetarako ere erabiltzen dena, dela bestelakoa —soziatiboa eta, are, datiboa, ikusi dugunez—.

⁸⁵ Nominalizaziodunak dira salbuespen bakarrak OEHn: *Gizon gazteari laketu zitzaion eske ibiltzea* (HU *Zez* 37). EPGen absolutibodun adibideak izan badira, baina ez dira batere fidagarriak, itzulpen lanetan aurkitzen baitira, itzultzailearen beraren hizkerakoak ez diren aren —esate batera *Harreman arriskutsuak* (De Laclos / J. Muñoz, Ibaizabal 1997), itzulpenean agertzen dira hauetarik zenbait—. Hauek ez ditugu, jakina, kontuan hartuko.

⁸⁶ Hala ere, mota honetako adibide batzuetan badirudi *laketuk gustura egonen* moduko adiera duela. Hala balitz, honelakoetan ez genuke benetako aditz psikologikoa izango, eta inesiboan dagoen osagarriak lekua adieraziko luke.

Horretaz gain, aditz honen tradizioko erabilerak aztertzen ditugunean, *dat^{esp}/post* konfigurazioaz gain, itxuraz berezkoak zaizkio baita *abs^{esp}/post* konfigurazioko adibideak, eta nahikoa orokorrak dirudite estimulua inesi-boaz erakusten dutenak. Halako adibideak tradiziotik (OEH XI: 224-5) nahiz gaur egungo euskaratik jaso daitezke:

- (141) a. Haur da ene seme maitia, zointan onsa laketu bainiz (Bp II 28)
- b. Laster laketu zen bere herri berrian (Lf *ELit* 270)
- c. Lehenago ez zen holako arto landarik Landesetan; orduan ezkurra eta pahatxa zuten beren hautuzko janaria, beraz errexkiago lake-tzen ziren hemengo oihanetan (*Luzaiden gaindi*, A. Aintziburu / J.B. Etxarren, 87)
- d. Aterpe anakroniko honetan, berehala laketu naiz, bereziki agertu zaigularik etxeko jauna, Jato, kanpoko lanei dagozkien soinekoak dituela (*Santiago oinez*, P. Aintziart, 191)

Gainerakoan, *laketu* ageriko subjekturik gabeko mendeko perpaus jokatu-gabe batean badago, ez dugu zuzeneko ebidentziarik subjektuaren kasua absolutiboa dela baieztatzeko. Ezin jakin, beraz, esperimantatzailea datiboaz ala absolutiboa ote dagoen ondokoetan:

- (142) a. Sensatu behar da [...] guztiz kontentatzen, gauza sinpletan lakhe-tzen (SP *Imit* III 11, 3)
- b. Gogo hartzen baitugu halako atsegintasunean lakhetzeko (SP *Phil* 448)

Edozein modutan ere, kontuan izan adibide hauetan, inesi-boaz markatutako osagarriak ez duela lekua adierazten. Oso bestela, estimulu psikologiko bati dagokion inesi-boia da.

Bide luzea egin dugu konfigurazio inakusatibo datibodun zein datiboga-bea duten predikatuei segika. Itzul gaitezen orain atalaren hasierara gogoratzeko badirela konfigurazio datiboduna izan arren, datibogaberik izan ezin dezaketen predikatuak, *begitandu*, *bururatu*, *iruditu* eta *otu*, alegia. Horrek esan nahi du esperimantatzailea datiboaz baino ezin marka daitekeela konfigurazio irangaitzean, eta ez duela, hortaz, absolutiboa azaltzerik —ikus 3.2 atalean *bururatu* eta *iruditu* predikatuen beharrezko argumentuez esandakoa—. Hala, *begitandu* eta *otu*⁸⁷ predikatuei dagokienez, ondoko adibideen modukoak baino ez ditu aurkituko ditu irakurleak:

⁸⁷ OEhk (IV: 475-6) Orixeren adibide bakarra dakar konfigurazio iragankorrean “representar” adierarekin: *Au ez da irakurri bakarrik, entzun bakarrik egitten, baita ikusi ere yardule edo begitantzale nabarben oriik begitandu oi dutena* (Or *LEItz* 40s). EPGen, bestalde, adibide

- (143) a. Une atan beratan artu eban emakume donga arek itxura bildurgarri bat, allagiña ze, begitandu jakon piztija ikaragarri bat (Ur *MarII* 28)
- b. Begitandu jakon, mundurik mundu urtenda, olgau ta olgau eginda, aztuko jakola (Mg *CO* 189s)
- c. Galdu naz ba otu iatan; baiña etzan alan igaro (Ag *AL* 145)
- d. Nori otu lekiyo Barakaldoko Desiertuen bixi leitezela basapiztiyek? (Kk II 152)
- e. Somera kalea sartzean kantuez libre izango zelakoan, Bizkaiko aberatsena otu zitzaion (*Berandu da gelditzeko*, U. Iturriaga, 39)

Perpauusak diren estimuluak erakutsi ditugu (b-d) adibideetan — gehienak halakoak direlako aztergai ditugun bi predikatuekin— eta perpauusak norma-lean —ez beti— absolutibo argumentu bati dagozkio. Dena den, zalantzak argitzen joateko, (a,e) adibideetakoak, absolutibo argumentu garbiak dira. Beraz, *dat^{esp}/abs* konfigurazioa dugu hau, baina orain arte aztertu ditugun predikatuetan ez bezala, datibodun konfigurazio honek ez du alternantzian konfigurazio datibogaberik erakusten. OEHN ez dugu bat bera ere aurkitu eta EPGen, *begitanduk* erakusten duen datiborik gabeko konfigurazio inakusatibo bakarria inpersonala da:

- (144) Arraroa begitandu badaiteke ere, ez nuen arrapostua ongi asmatzen (*Berria*, 2004-08-10)

Otuk ez du bat ere ez.

Kontua litzateke jakitea zer dela eta duten predikatuok murriztapen hori, aztertu ditugun gainerakoetatik bereizten dituen. Guk ez dugu momentuz zergati horren inguruko erantzunik.

3.3.2. *Inakusatibo datiboduna: ohar bat datibo-postposizio konfigurazioaz*

Goian predikatu inakusatibo datibodunak aztertu ditugunean, nagusiki esperimentatzaile datiboa eta estimulu absolutiboa aurkitu ditugu oinarritzko konfigurazioan. Kontua da predikatu hauek xehetasunez behatzen hasiz gero, orduan nahikoa bitxia den beste konfigurazio bat aurkitzen dugula zenbait predikaturekin, esperimentatzaile datiboaz gain, estimulua postposizio bi-

ia guztiak konfigurazio inakusatibo datibodun honetakoak dira. Liburuetan, salbuespen bakarrak, nahikoa idiolektalak diruditenak, Koldo Izagirrearenak dira, adibidez, *Zeremonia gisa, bai, begitandu nuen neure heriotza*. Adibide guztietan, “imajinatu, irudikatu” adiera duela dirudi. Prentsan dauden hiru adibideetatik bitan, adiera itxuraz bereko *begitandu* iragankorrak ditugu. *Otuk* salbuespen iragankor bat bakarria du *Hamlet* (W. Shakespeare / J. Garzia, Ibaizabal, 2002) itzulpenean.

tartez adierazten dutenak —*dat^{esp}/post* hain zuzen—. *Laketu* aipagai izan dugunean agertu zaigu konfigurazio hau lehenengoz —3.1 atalaren hasierako taula alde batera—, eta urria izanik ere, aparte aipatzea merezi duelakoan gaude.

Abia gaitezen adibideetatik, errazago ulertuko delakoan. *Damutu* predikatuak erakusten du konfigurazio berezi hau eta OEHTik jaso ditugu bere erakusgarriak. Izatez inakusatibo datibodun itxura duen *damuturen* adibideak dira, eta adibide horietan esperimantatzailea datiboaz adierazten da, baina espero litekeenaren kontra, estimulua/gaia ez da absolutiboaz markatzen, postposizio sintagma batez baino. Hala, *dat^{esp}/post* itxura hartzen du predikatuak halakoetan. Inakusatibo datiboduna da, beraz, estimulua postposizio batez adierazten den arren, ez absolutiboaz. Ikus dezagun adibideetan:

- (145) a. *Damutu* zaio eginaz/egiteaz
- b. Etzitziaion sekulan *damutu* arekin ezkonduaz (Mb *LArg* I 180)

Forma hauen berezitasuna da postposizioa izanagatik ere, esperimantatzaileak oraindik ere datibo marka erakusten duela, eta *dat^{esp}/post* itxuraketa hori ez dela bat ere arrunta euskal gramatikan. Izan ere, goiko atalean aztertu ditugun alternantzietan, datibo/absolutibo eta absolutibo/postposizio modura irudikatu dugu esperimantatzaile/estimulu pareak. Hemen, baina, *dat^{esp}/abs* eta *abs^{esp}/post* pareen gurutzaketaren ondorioz sortutako formak ditugula dirudi. Forma hauek nahikoa bakanak dirudite, eta ezin daitezke orokortu sail bereko beste aditzetara. Dena den, antzeko formak ere badira, esaterako, *urrikitu* predikatuaren ondoko erakusgarriak instrumentalarekin:

- (146) a. *Urrikitu* baizitziaion gero bere leheneko garratzegi izanaz (SP *Phil* 318)
- b. Hala egiñaz hamar miller adiz zaie *urrikitu* (Gy 83)
- c. Floket framazon, erlisionearen etsaienatarik bat hil zenean, egin gaizkiaz *urrikitu* gabe (HU *Aurp* 173)

Laketuk ere antzeko konfigurazioak dituela aipatu dugu gorago. Areago, go-goan izan *laketuk* ez duela datibo/absolutibo konfiguraziorik —hau da, atal honetako aditz guztiei batasuna ematen dien ‘oinarrizko’ konfigurazioa— eta esperimantatzaile datiboa izan arren, estimulua postposizioaren bitartez markatzen duela. Inesiboarekin, ez dira gutxi OEHT dakartzan testigantza klasi-koak:

- (147) a. Erlei laketzen zaie bere eztiaren ingurunean (SP *Phil* 514s)
- b. Ene Jainkoa, zure legean laketzen zait (Ch III 55, 3)
- c. Ez ote zaitzu laketu zure desterruan (Brtc 88)

Eta soziationekin ere jasotzen dira batzuk:

- (148) a. Zurekin ere zitzaien / gehienik laketu (EZ *Eliç* 414)
- b. Lakhatzen zaio egiatiekin eta ez enganariek (SP *Imit* III, 54, 6)

Ahaztu ezberdina izanik ere —ezberdina, diogu, bere kasuan, datibo/absolutibo konfigurazioa orokorra delako—, baditu datibo *dat^{esp}/post* konfigurazio berezi honen erakusgarri batzuk, datuak arretaz begiratu gero ikus daitekeenez. Ez dira *laketurekin* bezala, aditzaren konfigurazio nagusiaren eredu, baina halako ale batzuk aurkitzea sorta bereko aditza izanik, zerbaiten erakusgarri izan liteke:

- (149) a. Ezpazaio aztutzen examinaren faltaz (Iraz 64)
- b. Ona da, bere kulpaz ahaztu ezpaziako (Cb *CatV* 82)

Zaila da halako formen gainean orokortzeak bai baitirudi aditz batzuekin baino ez direla jasotzen, eta aditz horietako batzuetan, erakusgarriak ez baitaude behar bezain orokortuak —guk aztergai darabiltzagun hauen artean, aipatu ditugun laurakin baino ez—.

Printzipioz, *dat^{esp}/post* konfigurazioa *dat^{esp}/abs* oinarritzokoagoaren aldaera mugatua dela uste badugu, ez dugu espero halako konfigurazio berezirik sorta honetako datibo espermentatzailedun aditzetan ez bada. Areago, iradoki dugun bezala, *dat^{esp}/abs* eta *abs^{esp}/post* konfigurazioen gurutzaketa moduko bat dela interpretatzen badugu, espero duguna ez da bakarrik espermentatzaile datiboak onartzen dituzten predikatuekin agertzea, horrezaz gain, sorta honetako aditzetatik *abs^{esp}/post* ez dutenek ere —alegia, *begitandu*, *bururatu*, *iruditu* edota *otu*, adibidez—, alternantzia berezi honen erakusgarriak ez izatea espero dugu, estimuluak ez baitu printzipioz postposizio bitartez agertzerik.

Konfigurazioa erakutsi lezaketean aditzak, beraz, ez dira asko, eta *de facto* konfigurazio hau erakusten duten aditzen aztarnak urriak izanda ere, oso hipotesi interesgarritara eraman gaitzakete. Esate batera, gure lanaren hasieran ezarri dugun predikatu tipologian, oinarritzoko predikatu sailtzat hartu ditugu absolutibo eta ergatibo sailak, predikatu inakusatibo eta inergatiboen artean berezi ditugunak. Diferentziak diferentzia, eta izenak izen, antzeko sailak berezi izan dira euskalaritzan. Bada, halako formek erakusten dute datibo soilko sail hipotetiko bat ere badagoela, eta datibo horren agerpena ez datorrela nahitaez absolutibo baten eskutik, hau da, ez dela beharrezko absolutiboa izatea, gero datiboa ere izateko —*dat^{esp}/post* sail honetan estimulua/gaia ez da eta absolutiboa, postposizioa baino—. Hortaz, inergatiboetan, adibidez, ergatibo argumentu bakarreko egiturak ditugun moduan, edo inakusatiboetan, absolutibo argumentu bakarrekoak, pentsatzekoa da datibo argumentu bakarreko egiturak ere izan litezkeela hipotetikoki, eta izatez, euskaraz erakusgarri gutxi eta itxuraz nahikoa bakartuetan ditugun arren, giza-hizkuntzak

horretarako aukera ematen digula. Begiratzea besterik ez dago ingurura: datibo kasuaz markatutako argumentu bakarreko egiturak izan badira munduko hizkuntzetan. Goian islandiera aipatu dugu, nahikoa kasu paradigmaticoa delako, baina ez da islandiera adibide bakarra. Indiaren barruan bakarrik, kanadaera, hindi-urduera, banglaera, tamilera eta beste batzuk aipatzen dituzte Bhaskararao eta Subbaraok (2004). Eta hizkuntza hauetan ere, esperimentatzaileak izaten dira konfigurazio hauetako subjektuak.

Berez ez luke horren harrigarria izan beharko halako formak izateak, kontuan hartzen badugu, behintzat, datibo soileko egitura horietan, datiboa bera dela subjektua, eta subjektua dela, azken finean, perpausuan halabeharrez dugun argumentu bakarra. Hortaz, absolutibo, ergatibo, datibo argumentua izan, baldin eta subjektua bada, orduan nahikoa izan behar luke perpausaren oinarria egokiro sortzeko.

Ez dugu, baina, oinarrizko predikatu tipologia lausotu nahi, *damutu*, *urrikitu*, *laketu*, edota *ahaztu* aditz gutxi batzuen konfigurazio bereziak aintzat hartuta. Nahiago dugu halakoak tentuz hartu eta lanean zehar gogoan eduki, badaezpada antzeko erakusgarriak agertuko balitzaizkigu lanean aurrera egin ahala. Nolanahi ere, euskal gramatikak, guk dakigula, behintzat, ez du halakoen testigantza jaso eta oinarrizko konfigurazioetan ez bada ere, aukera tipologiko honen erakusgarri gisa jaso beharko ditu aurrerantzean.

3.3.3. Konfigurazio iragankorrak: esperimentatzaile ergatibo eta absolutiboak

Orain arteko lerroetan, euskaraz esperimentatzailea nagusiki datiboaz markatzen dela ikusi dugu, eta kasu askotan, baina ez beti, absolutiboarekiko alternantzia erakusten duela. Badira, halaber, bestelako alternantziak ere, nahikoa mugatuak diren arren. Esate batera, sorta honetako aditz batzuetan, esperimentatzailea ergatiboaz markatzen da eta estimulua absolutiboaz, *erg^{sp}/abs* konfigurazioan. *Damu (izan)* predikatua erabili behar izan dugu 3.1 ataleko taulan, *damutuk* berak ez baitu konfigurazio hau erakusten —itzuliko gara honetara beherago—. *Damu (izan)* predikatuaz gain, *laket (izan)* batzuetan konfigurazio iragankorrean agertzen da, eta halaxe ikus daiteke ondoko adibideetan:

- (150) a. Gure eskuara ere laket dugu (HU *Aurp* 205)
- b. Edari, kafe, xokolet, / nork ere baititu laket (Etcham 188)
- c. Laket du xume agertzea munduaren begietan (Lg I 303)
- d. Orok laket zuten harekin mintzatzea (HU *Aurp* 97)

Nolanahi ere den, badirudi konfigurazio iragankor hori *laket (izan)* predikatuak bakarrik duela eta ez horrenbeste *laketu* aditzak. Berez, *laketuk* badu forma iragankorraren erakusgarri bat, adiera nagusian ez den arren

—“hallarse, estar a gusto” esanahiaz jasotzen du OEhk (XI: 225)—. Bertan ez dugu absolutiboaz markatutako osagarririk, inesiboaz markatutakoa baino, lehenago konfigurazio inakusatiboan bezala:

(151) Ez du gure eskualdetan laketzen arranoak (Zerb *Azk* 85)

EPGen *laketu* konfigurazio iragankorrean dauden adibide urrietatik, badago bat azken honen modukoa dena:

- (152) a. Agian ongi laketuko du gure artean (*Herria*, 2004-10-28)
b. Beharbada lanean nonbait ari izan ondoan, hemen gaindi laketu zuketean (*Luzaiden gaindi*, A. Aintziburu / J.B. Etxarren, 20)

Neurri batean, konfigurazio hau ikusita, inergatibotzat hartuko genuke *lake-
turen* itxuraketa hori: inergatiboa —eta ez iragankorra— diogu, ez baitago ergatibo/absolutibo oinarriko konfiguraziorik,⁸⁸ ergatibo/postposizioa baino. Hala ere, erabilera mugatu honek gorago 3.3.2 ikusitako *laketuren* beste erabilera mugatu baten aldaera ematen du. Goian eman dugun adibide bat errepikatzen dugu jarraian:

(153) Laster laketu zen bere herri berrian (Lf *ELit* 270)

86 oin-oharrear iradoki dugun bezala, adibide honetako inesiboak estimulua gabe, lekua adierazten duela dirudi. Gainerakoan, nominalizaziodun adibide bakarra dakar OEhk, *laketen* goiko adibideen pareko izan litekeena, eta be-
rau, bai, konfigurazio iragankortzat har genezake:

(154) Bakezko gizona zen eta bake denboretan, oraiko hauk ez bezalakoe-
tan, bizitzea laketuko zukena (HU *Aurp* 179)

Salbuespenak salbuespen, beraz, ez dirudi *laketuk laketek* erakusten duen forma iragankor hutsa duenik, edo nominalizaziodun lehengo adibide baka-
rrari begira, oso erabilera murriztua duela pentsa liteke, tradizioari begira, behintzat. Hortaz, ez dirudi oker gabiltzanik badiogu *laket* formak konfigu-
razio iragankorra duela eta *laketuk*, berriz, ez —goiko salbuespenak gora-
behera—.

Hari honetatik segika, salbuespen hau eta egon litezkeen beste batzuk alde batera, interesgarria da *laketuko*, *laketzen* iragankorrik ez egotea: age-
riko aspektu markarik gabe agertzea halakoetan *laket* aditza ez delako sei-

⁸⁸ Corsintaxek *laketuren* konfigurazio iragankorrean, orotara bost adibide baino ez ditu erakusten. Euretatik aipatu ditugun biak dira, gure ustez, kontuan hartzekoak. Gainerako hirurak ez dira *laketuren* jatorrizko euskalki eremukoak.

naletzat har daiteke. Orduan, *laket du* predikatuan, **edun* da aditz nagusia. Halaxe adierazi dugu Fernández, Ortiz de Urbina & Landa (2009) lanean, eta ildo honi jarraituko diogu geroago ere —6.2 atala—.

Laket/laketu pareari buruz esandakoa nahikoa orokortu daiteke sail bereko gainerako aditzetara —*damu(tu)*, *dolu(tu)*, *urriki(tu)*, etab—. Inoiz badira konfigurazio iragankorraren aztarnak, baina murriztapen nahikoa handiekin. *Damu*, etsenplurako, predikatu gisa ageri zaigunean —*damu (izan)*— orduan izan badira konfigurazio iragankorrak. Esperimentatzailea orain ere ergatibo argumentua da, goian *laket* predikatuarekin ikusi dugun bezala. *Damutu du* iragankorraren ale bat dakargu amaieran honelako adibide bakanen lekuko:

- (155) a. *Damu dut hori egina(z)*
- b. *Dolu dizit eta damu zure kontra eginaz* (E 41)
- c. *Urriki dut eta damu hain itsuski faltatuz* (EZ *Man* II 34)
- d. *Damu dot, Jauna, biotz osotik zeu ofendidua* (CatAnz 1)
- e. *Damu debala pekatu Jaungoikoaren kontra egina* (OA 142)⁸⁹
- f. *Europako Kontseiluak, ostera, damutu du Alexandriako epaileek hartutako deliberoa* (*Berria*, A. Sokarros, 2006-04-05)

Adibideok erakusten dute, halaber, *dolu* edota *urrikik* ere *damuren* konfigurazio iragankor bera daukatela, baina oso nekez aurkituko du irakurleak halako konfigurazio iragankorrik *dolutu* edota *urrikitu*⁹⁰ aditzekin. *Dolutuk* ez du testigantza klasikoetan halako alerik erakusten eta EPGen ondoko hau baino ez dugu aurkitu:

- (156) *Frankismoaren garai benedikatua dolutzen du, euskaldun asko debrua-ren ume zaizkiolarik* (*Herria*, 2003-02-20, 3)

Antzera esan genezake baita *begitandu* edota *garbatu* aditzez ere.

Bada, gainerakoan, adibideei begira aipagarria den beste alderdi bat: esperimentatzailea ergatiboaz markaturik agertzeaz gain, (a,b,c) adibideetan behintzat, osagarria ez dago absolutiboaz markaturik, espero litekeen bezala, instrumentalaz baino —*kontra eginaz* (b), adibidez—. Halako egitura predikatiboek ‘postposiziodun inergatibo’ moduko konfigurazioan pentsarazten digu, kasuistika zehatza orain egin asmo ez dugun arren, goian *laketu*rekin ikusi dugun bezala. Bestalde, *damu*, *dolu*, *urriki*, determinatzailearik gabe agertu arren, osagarriek bezala jokatzeko dutela pentsa daiteke, absolu-

⁸⁹ Adibide hauetan guztietan, ikusten denez, perpaus jokatu gabea da estimulua.

⁹⁰ Salbuespen bakarra da *urrikituk* “escatimar, recortar” adieraz erakusten duen konfigurazio iragankorra. OEHK (XV: 868) adibide bakarra jasotzen du adiera honetan: *Zer geizkiak ez derabilizate de Gaullen kontra, duelakotz Amniztia edo Ahanzteia hurrikitu...* (SoEg Herr 25-8-1966, 1)

tibo kasua nolabait eskuratuz, *hitz eginen* moduko predikatu inergatibo konplexuetan bezala.

Konturatuko zen irakurlea lerro hauetan aipatu ditugun konfigurazio iragankor aski mugatu horietan, esperimentatzailea ergatibo kasuaz markatzen dela. Ez dira asko ezta, konfigurazio iragankorrean, esperimentatzailea absolutibo kasuaz markatzen duten sail honetako predikatuak, adibidez, *harritu* bezalako predikatu psikologiko batek erakusten duen konfigurazio iragankor arazlea izan dezaketenak. ‘Arazle’ diogunean orain, inkoatibo/arazle alternantziaren atonketa iragankorraz ari gara, hau da, *ireki da/dut* bikoteko bigarren atalaren antzeko forma batez. Esate baterako, goian *damutu* aditzaz esan dugunez, ez dago esperimentatzaile ergatiboa erakusten duen konfigurazio iragankorren adibiderik —*erg^{esp}/abs*—. Aldiz, *damutu* iragankorra ere jasotzen du OEHk (VI: 17) “entristecer, hacer arrepentirse” adierarekin, eta konfigurazio iragankor horretan, esperimentatzailea absolutibo argumentua da —*erg/abs^{esp}*—:

- (157) a. Gizonek lurrian egiten duten mesprezioak etzaitu damutuko (SP *Imit* III 41, 1)
- b. Damutzen duena infernuak (Mg *CC* 37) (CO 47 damututen)

Kontuan izan, beraz, konfigurazio iragankorrean, esperimentatzailea bietara ager daitekeela bai ergatibo bai absolutibo argumentu bezala, eta oraingo honetan, berriro esan dezagun, esperimentatzailea absolutibo argumentua dela, ez lehenago aipatu ditugun adibideetan bezala, ergatibo argumentua.

Ikus dezagun beste aditz batzuen jokabidea. *Interesatu* aditzak, adibidez, ez du halako forma iragankorrik testigantza klasikoetan —OEH arakaturaz gero, behintzat—, baina gaur egungo euskararen testigantzetara joz gero, adibideak izan badira, eta EEHk (Sarasola 2008/9) dakarrenez, Iparraldeko idazleen erabilera da *interesatu* aditzaren konfigurazio iragankorra:

- (158) a. Okupazio garaiko istorioek ez zaituzte interesatzen (*Anbroxio*, E. Bidegain, 117)
- b. Amerikako familiako gertakariak biziki interesatzen ninduten (*Herrria*, M. Hermine-Aguer/G. Pontto, 2005-03-31, 8)

Ez dira asko, berez, halako konfigurazio iragankorreko adibideak, baina izan badira eta itxuraz hautu dialektala da *interesatu* predikatuaren konfigurazio hau.

Damutu edota *dolutu* predikatuekin ere, are gutxiago dirudite halako konfigurazio iragankorrek. Gogoratu esperimentatzaile absolutiboak ditugula orain mintzagai —*erg/abs^{esp}*—. OEHk ez dakar bat bera ere. Dena den, Corsintax baliatuz adibide bakan batzuk aurkitu ditugu EPGen. Hona hemen:

- (159) a. Ezin bainuen gehiago eta damutuko ninduen ezer egin baino lehen, ikazkinari bizkarra eman eta ikaztegitik irten nintzen (*Ibes betea*, A. Lertxundi, 226)
- b. batzuetan dolutzen zintuela ikusi uste izan dut (*Harreman arrisku-tsuak*, De Lacos / J. Muñoz, 76)

Harrigarriak, beraz, eta nahikoa urriak dira halako konfigurazio iragankor-rrak, hasieran pentsatzen genuen bezala. *Gustatuk* berak ere baditu hala-koak, eta adibide asko ez diren arren, adibideak egon badaude (OEH IX: 46). “Agradar, complacer” adierapean jasota daude:

- (160) a. Haren aitzinean zen Xaubadon mintzatu, / eta aditzaileak zituen gustatu (Hb *Esk* 100)
- b. Zu gustatzen zaituenak gustatzen tu zure baithan gauza guziak (Ch III 34m 2)

Gainera, bi adibideetan, esperimentatzailea absolutibo argumentua da lehenean (a) eta ergatibo argumentua da bigarrenean (b), hau da, goian ikusi ditugun ergatibo esperimentatzaile horietako bat. Nolanahi ere, adibide klasikoak alde batera, Corsintaxek ez digu *gustatu* iragankorraren adibide bat bera ere eman EPG arakatu eta gero. Hortaz, inoiz izan badira, gutxi izan dira eta arrastorik utzi gabe desagertu direla dirudi —testigantza idatzietatik, behintzat—.

Ikusi dugunez, beraz, konfigurazio iragankorra sorta honetako aditzetan, oso mugatua da eta erakusgarriak diren arren, ez dira ez asko ez orokorrak. Baina bada gaineratu beharreko zerbait: nahikoa sendoa den orokorpena ez dirudi *gogoratu*, *oroitu*⁹¹ edota *ahaztu* aditzetara ere zabal daitekeenik. Izatez, goian 3.3.1, euren konfigurazio datibodun eta datibogabeaz eman ditugun azalpenak alde batera, konfigurazio iragankorra ere duten aditzak dira hirurak, eta konfigurazio iragankor horren erakusgarriak historian zehar nahiz gaur egun jaso daitezke, itxuraz murriztapenik gabe. Konfigurazio iragankor-rrak aipatzen ditugunean, gainera, bi modutara interpretatu behar dira ergatibo argumentuak, batetik ergatibo esperimentatzailea dutenak —*erg^{esp}/abs*— eta bestetik, arazle direnak, —*erg^{araz}/abs*—. Esperimentatzaile ergatibokoak dira ondoko adibide hauek:

- (161) a. Oraintxe gogoratu eban sagardo barrikoa idigita itxi ebala (Bilbao *IpuiB* 167)
- b. Oroi zezala antziñakoen esakera jakintsua (Ag *G* 126)
- c. Ta nik berariaz oriek aztu ta kasorik egin ez (Cb *Eg* 92)
- d. Batzarreko giro nahasiaren ondorioen mendratzeko, Ttale Manezen ilobaren hitzak oroitzen zituen (*Zeruetako erresuma*, I. Borda, 114)

⁹¹ *Akordatuk*, aldiz, ez du inolako konfigurazio iragankorrik erakusten.

Ergatibo arazlea dutenak, berriz, honakoak:⁹²

- (162) a. Gizon jakintsu batek esana gogoratuko diet artzaia (Munita 130)
- b. Falta guztiez orhoitzen zaitu [konzientziak] (Ax 438)
- c. Orhoitzen zaitut [...] elkharren kontrako xedeak eta nahiak dituztela (SP *Pbil* 498)
- d. Ordea inoranzia batzutan batzuei ahanzten deraue zer egin behar den (Harb 205)
- e. Ahantz diatzakidatzu munduan diren guziak (SP *Imit* III, 48, 5)

Sorta bereko aditzen artean, beraz, konfigurazio iragankorra arrotz samarra den arren, ez dirudi hori bera esan daitekeenik *gogoratu*, *oroitu* edota *ahaztu* aditzez. Azpisisistema berezia dute semantikoki elkarrengandik hain hurbil dauden predikatu hauek. Besterik da jakitea ea zer dela eta ote den hori.

Bi konfigurazioak iragankorrak izan arren, diferentziak dituzte. Esperimentatzaile ergatiboa absolutiboarekin alderatuz gero:

- (163) a. Jonek^{esp} hori gogoratu zuen
- b. Jon^{esp} horretaz gogoratu zen

orduan, de Rijkek (2003) antipasiboa zeritzana dugu, geuk inoiz (Fernández & Ortiz de Urbina 2009a) *postposiziodun estimuluaeren alternantzia* deitu duguna — antipasibo hitza zentzu hertsizko egitura antipasiborako utziz —.

Aldiz, arazle ergatiboa eta esperimentatzaile absolutiboa konparatzen baditugu, alternantziak inkoatibo/arazlea dirudi:

- (164) a. Kontzientziak^{araz} falta guztiez orhoitzen zaitu^{esp}
- b. Zu^{esp} falta guztiez orhoitzen zara

Bata izan, bestea izan, gogoan izan *gogoraturen* eremu semantikoko aditzak direla konfigurazio iragankorretan errazen eta sarrien sartzen direnak, eta hori ez dela gainerako predikatueta zabaltzen den ezaugarria.

3.3.4. Axola eta inporta

Datibo esperimentatzaileak ere topatzen ditugu *axola* eta *inporta* osagaietara erakitako predikatueta. Biak batera eta bakarka aztertuko ditugu he-

⁹² *Oroitu* (OEH XIII: 601) eta *ahazturen* (OEH I: 58) kasuetan, OEHk arazle adierako atala bereizten du. Ez, aldiz, *gogoratu* sarrerepean. Ergatibo arazleko adibidea konfigurazio iragankorreko gainerako adibideen artean atera dugu.

men, ezaugarri bereziak dituztelako. Konfigurazio hau askotan agertu arren, inakusatibo datibodunen sail honetan kokatzeko arrazoi nagusia da *axola* —bien artean zaharrena eta hedatuena— diakronikoki konfigurazio honetan agertzen dela sarrien. OEHK (III: 507) dioenez, *axola dio* bezalakoxe formak berriagoak dira: hegoaldeko euskalkietan baino ez daude eta XIX. mendearen amaieratik aurrera, gainera. Gaur egun, datiborik gabeko erabilera iragangaitzak —*axola da*— oso urriak dira.⁹³ Forma inpersonalak, hau da, ageriko esperimentatzaileak gabeak, iragankorrak izaten dira —*ez du axola*—,⁹⁴ eta forma pertsonalak, datibodunak beti, iragangaitz —*axola zait*— zein iragankorrak —*axola dit*— izan daitezke. Paragrafo honen hasieran, *axola/inporta* formei predikatu deitura eman diegu, kategoria sintaktikoa gabe funtzioa azpimarratuz. Arrazoia zera da: sail honetako predikatu gehienak ez bezala, *axola* izena da berez, ez aditza, eta, izen bati dagokion bezala, partitiboa har dezake polaritate testuinguruan:

- (165) Bestela, axola du orain axola ez izateak, edo axolarik izango ez balu bezala egin ahal izateak (*Eta emakumeari sugeak esan zion*, L. Oñederra, 49)

Halaber, *ez du axola handirik* bezalako esapideetan izena den *axola* horri izenlagun bat gaineratzen zaio. Izenekin lotzen diren datiboei eskainitako atala 6.2 aurkituko du behe-rago irakurleak, baina ordura bitartean badugu arrazoirik hemen ere aipatzeko.

Axola izen *osoa* den kasuetan, argumentua ere izan daiteke eta absolutibo kasu marka jaso dezake. Alabaina, predikatu erabileran, *axolaren* berzko izentasun hori galduz doala dirudi, eta izentasunarekin batera, baita argumentutasuna ere. Ondorioz, beste izen batek jasotzen du absolutibo marka hori. Ondoko adibideek bi konfigurazioak testu berean alderatzeko aukera ematen digute:

- (166) a. Rufusek diru hura nahi ez izateak ez zion axola (*Brooklyngo erokeriak*, P. Auster / O. Arana, 264)
 b. Ez zion axola ezezagunak izatea (*Brooklyngo erokeriak*, P. Auster / O. Arana, 349)
- (167) a. Zer axola dizu bakeak? (*Elizen arteko biblia*, 2 Erg, 9,18)
 b. niri ez dit axola ni zuzen nengoen ala ez frogatzea (*Elizen arteko biblia*, 2 Ko 13,7)

⁹³ Testigantza historikoak badira. Ondokoa, adibidez: *Axola den gauza da hori: lurra ontzen duzu hola gasturik batere gabe* (Dv 341s).

⁹⁴ Badira, dena den, forma iragangaitz inpersonal datibodunak, hala nola, *Eta, bilketan zearo mazpilduta gelditu arren, etzaio ajola aundirik* (TAg Uzt 207).

Pare bakoitzaren lehenengo (a) adibidean, subjektua ergatiboaz markaturik dago, eta osagarria *axola* bera dela ematen du, hiru argumentudun egitura iragankor arrunta balitz bezala.⁹⁵ Aldiz, (b) adibide bietan, beste absolutibo bat agertzen zaigu, *axola* diguna adierazten duena, hau da, gaiari dagokiona. Honelakoetan, *axola* ez da osagarria, predikatuaren parte bat baino, eta *axolak* izentasuna eta argumentutasuna galdu duenez, beste osagai bat da absolutiboaren bidez markatzen den osagarria. Izan kontuan (b) adibideetan gaia edo estimulua perpausa dela, eta absolutiboaz markatutako perpausa, gainera, nahiz eta predikatu iragankorra izan. Honetan, *merezi* predikatuaren antzekoak dira, merezi duena absolutiboan markatzen baita —bai eta, zuzenkeria edo hiperzuzenketa batez edo, ergatiboan—. *Axola* predikatu psikologikoa denez, badago beste argumentu bat, esperimentatzailea hain zuzen, datiboan agertzen dena. Adibide iragankorrak eman ditugu, baina antzera gertatzen da datibo/absolutibo konfigurazioa erabiltzen den gehienetan, absolutiboa gaiari baitagokio:

(168) Ximurra berandu ailegatzea ez zitzaion, nonbait, *axola* (*Rock'n'roll*, A. Epaltza, 344)

Hemen ere, gai absolutiboa ez da *axola* bera, nominalizazioa baizik, eta datiboa esperimentatzailea da guztietan. Oso gutxitan aurkitzen da predikatu hauekin bestelako kasurik esperimentatzaile argumenturako, eta ondokoa dugu horietako bat:

(169) Orduan, haren “lagun inportanteak” baizik ez zituen *axola* (*Rock'n'roll*, A. Epaltza, 385)

Nahiko aparteko kasuak dira hauek: alde batetik, esperimentatzailea ergatiboaz markatzen delako —*gorrotatu* aditzarekin bezala—, eta bestetik, horren ondorioz, predikatu honen bestelako konfigurazioetan ez bezala, datiborik agertu ez arren, esperimentatzailea agerian dagoelako —ez da hau *horrek ez du axola* bezalakoa—. Nolanahi ere den, adibide gutxitxo aurki daitekeenez, ez dugu alternantziatzat hartuko.

Azkenik, ergatibo/datibo konfigurazioak bereziki aztertzen ditugunean ikusiko dugun bestelako berezitasun bat erakusten digu *axolak*: batzuetan *datibo komunztadura inpersonala* deituko dugunaren adibideak topatzen dira, hau da, inongo argumenturi ez dagokion datibo marka. OEHK berak

⁹⁵ Ohartu beharra dago (167a) adibideko *zer* hori, absolutiboa izan arren, ez dela osagarria, neurria adierazten duen argumentu bat baino, *bost axola zait* esakeran *bost* horri dagokiona, hain zuzen. Harrigarria da, honen argitan, ondoko itzulpena:

(i) Nolanahi ere, zerk arraio inporta dit zerri izateak? (*Ahardikeriak*, M. Darrieussecq/ J. Elosgi, 105)

Gaiari dagokion ergatibo kasua subjektua den nominalizazioak darama (*izateak*), eta *zerk arraio* neurriaren inguruko galdera da.

(III: 507) jasotzen du erabilera berezi hau, datiboa ‘sin referencia personal’ izan daitekeela dioenean, ondoko adibidea emanetz:

(170) Ez zaio ajolarik. Nere agindua bear bezala betetzeko, ez dezu orren bearrik (TAG 207)

Testuinguruak argi uzten duenez, *ez du axola* zentzuaz erabiltzen da predikatura hemen, esperimentatzailek gabeko zentzu ‘inpersonean’. Hauxe, berez, *berdin dio* esapidearen oso antzekoa da —bere aldetik *berdin da* formarekin alderatu daitekeena—. ⁹⁶

Jo dezagun orain *axolaren* antzera jokatzeko duen beste predikatu batera, hau da, *inporta* predikatura. Hasteko, *axola ez bezala*, ez da izena, eta, berezia izan arren, aditzat hartuko dugu. Hala ere, defektiboa da, inongo aspektu markarik gabe azaltzen baita normalean: **inportatzen* formarik ez da aurkitzen EPGen, eta oso adibide gutxitan ikusten da *inportako*. *Axolaren* antzekoak dira erakusten dituen argumentu eta komunztadura konfigurazioak: inergatibo datibogabea inpersonean (a) —*ez du inporta*—, eta, forma personaletan, hots, ageriko esperimentatzaileak erakusten diren horietan, inakusatibo datiboduna —*inporta zaio*— (b) zein inergatibo datiboduna —*inporta dio*— (c):

- (171) a. Galdu edo irabazi, ez zuen inporta (*Berría*, 2004-02-11)
b. Baietz ziotenen arrazoiak inporta zaizkigu (*Naturaren Mintzoa*, P. Zabala, 286)
c. Auskalo! Baina, ez dio zenbataren kopuruak batere inporta (*Naturaren Mintzoa*, P. Zabala, 278)

Forma eta erabileraren aldetik, baliteke gaztelaniaren eragina isurtzea eredu batzuetara. *No inporta* oso esapide erabilia da, eta halako esapideak errazki igarotzen dira hizkuntza batetik bestera ukipen egoeretan. Formaren berezitasunak —**inportatzen* falta da— eta gaztelaniaren *se* gabeko predikatuak euskaraz **edun* laguntzailearekin emateko joerak predikatu honen erabileraren alderdi batzuk azal litzake. Bestalderetik, gogoratu OEHren (III: 505) arabera, *axola zait* historia luzeko erabilera dela eta *axola dit* mende eskas batera bakarrik iristen dela. Litekeena da konfigurazio hau *inporta dit*en eredupean sortu izana. Ondorioz, *axola dio* bezalakoak zabaldu egiten dira, bai eta *axola* aditz predikatu bezala tratatzeko joera ere.

Nolanahi ere, datiboaren aldetik, esperimentatzaile ezagunak dira predikatu hauenak. Eta predikatu psikologikoekin batzuetan gertatzen den bezala, datibo argumentuak subjektu ezaugarriak izan ditzake, argumentu absolu-

⁹⁶ *Ardura (izan)* ere arakatu dezake irakurleak, hemen eredu hartu dugun *axola (izan)* predikatuaren oso antzekoa da-eta.

tiboak osagarriaren jokabidea bereganatuz (Belletti & Rizzi 1988). Horrela uler daiteke, esaterako, ondoko adibidearen uztardura harremana:

(172) Bere burua axola zaio, nola eta zergatik joan zen (*Maitea*, T. Morrison / A. Garikano, 358)

Datiboak subjektua balitz bezala funtzionatzen du, honelako uztadura harremanetan subjektua aitzindaria izaten baita —ez dugu espero **bere burua Mikeli mintzatu zitzaion* bezalakorik aurkitzea—. Dena den, hau arazo sintaktikoaenez, geroago egin asmo ditugun lanetarako utziko dugu.

3.3.5. Taula bat laburpen gisa

Eredu eta azpiero asko arakatu ditugu aurreko ataletan, predikatu psikologikoen konfigurazioak eta aldaketak aztertzen genituen bitartean. Datu multzo hori nolabait laburtzearen, ondoko taulan bildu ditugu kasu esanguratsuenetako batzuk:

4. taula

PREDIKATUA	INAKUSATIBO DATIBODUNA <i>dat^{esp}/abs</i>	INAKUSATIBO DATIBODUNA <i>dat^{esp}/post</i>	INAKUS SOILA <i>abs^{esp}/post</i>	IRAGANKOR SOILA <i>erg^{esp}/abs</i>	IRAGANKOR SOILA <i>erg/abs^{esp}</i>
AHAZTU	<i>Goizean takiok jantzi dituzula ahaztu zaizu</i>	<i>Bere kulpaz ahaztu ezpaiako</i>	<i>Ahaztu arren zu neugaz</i>	<i>Ta nik berariaz oriek aztu</i>	ez
BEGITANDU	<i>Ondo begititzen zait hori</i>	ez	ez	ez	ez
BURURATU	bai	ez	ez	ez	ez
DAMUTU DAMU (IZAN)	<i>Damutu zaio eginal/egitea/ emandako hitza</i>	<i>Damutu zaio eginaz/ egiteaz/ emandako hitza</i>	<i>Damutu da bere itsumenaz</i>	ez <i>Damu dut hori eginaz(z)</i>	<i>Mesprezioak ez zaitu damutuko</i>
DOLUTU DOLU (IZAN)	<i>Etzitadazu doliitü zureki esposatzea</i>	ez	<i>Nehoi ez da dolutuko</i>	ez bai	ez ez
GARBATU GARBAI (IZAN)	<i>Garbatu jako berori ezagutua</i>	ez	<i>Ez zirian garbatuko pekatubagaz</i>	ez	ez

PREDIKATUA	INAKUSATIBO DATIBODUNA <i>dat^{esp}/abs</i>	INAKUSATIBO DATIBODUNA <i>dat^{esp}/post</i>	INAKUS SOILA <i>abs^{esp}/post</i>	IRAGANKOR SOILA <i>erg^{esp}/abs</i>	IRAGANKOR SOILA <i>erg/abs^{esp}</i>
GOGORATU	<i>Ez zitzaien sekulan gogoraturen bere pasioneaz, ... mintzo zela</i>	ez	<i>Lagun onaz beti gogoratzen nak ni</i>	<i>Oraintxe gogoratu eban sagardo barrikoa idigita itxi ebal</i>	ez
GUSTATU	<i>Txokolatea gustatzen zait</i>	ez	<i>Nitaz gustatzen zala</i>	<i>Zu gustatzen zaituenak...</i>	ez
INTERESATU	<i>Kixotea izugarri interesatzen zait</i>	ez	<i>Interesatu da mariñelen bizinari</i>	<i>Gai horrek arras interesatzen du</i>	ez
IRUDITU	<i>Niri ondo iruditzen zait</i>	ez	ez	<i>Ikus alternantzia atala</i>	ez
LAKETU LAKET (IZAN)	ez bai	<i>Laketzen zait toki huntan</i> <i>Zurekin ere zitzaion gehienik lakhetu</i>	<i>Laster laketu zen bere herri berrian</i>	<i>Ez du gure eskualdetan laketzen arranoak Gure eskuara ere laket dugu</i>	ez
OROITU	<i>Orhoit bekizu oren bakar bat segurik ez duzulai</i>	<i>Orhoit adi herioaz</i>	ez	<i>Oroit zezala antziñakoen esakera jakintsua</i>	ez
OTU	<i>Nori otu lekiyo Barakaldoko Desiertuen bixi leitezela basapiztiyek?</i>	ez	ez	ez	ez
URRIKITU URRIKI	<i>Ala urrikitu zaitzu enekin esposatzea</i>	<i>Urrikitu zitzaion garratzegi izanaz</i>	<i>Urrikitzen naiz nire hutsez</i>	ez bai	ez?

